

Małgorzata Dziadzio

Promotor: prof. dr hab. Andrzej Szumański

PESEL: 92022908068

tel.: 602216910

malgorzata.dziadzio@doctoral.uj.edu.pl

STRESZCZENIE

pracy doktorskiej mgr Małgorzaty Dziadzio pt. „Wyjście wspólnika z handlowej spółki osobowej”

W rozprawie w sposób kompleksowy umówiono przypadki wyjścia wspólnika z handlowej spółki osobowej: wypowiedzenia umowy spółki, przeniesienia ogółu praw i obowiązków wspólnika w trybie art. 10 KSH oraz sądowego wyłączenia wspólnika ze spółki. Wypowiedzenie umowy spółki oraz przeniesienie ogółu praw i obowiązków stanowią instytucje, dla których główną rolę odgrywa wola wspólnika występującego. Wspólnik składający oświadczenie jest jego inicjatorem procesu wystąpienia. W przypadku – uznanego w pracy za dopuszczalne – opuszczenia spółki w drodze porozumienia (zmiany umowy spółki) do zakończenia uczestnictwa w jednostce organizacyjnej konieczne jest współdziałanie pomiędzy wspólnikami. Odmienne, uregulowane w art. 63 § 2 KSH prawo wspólników do wyłączenia wspólnika ze spółki wymaga podjęcia inicjatywy przez pozostałych wspólników. Pozostali wspólnicy muszą wykazać się aktywnością również przy wyłączeniu wspólnika z chwilą ziszczenia się zdarzenia określonego w umowie spółki (w „trybie pozakodeksowym”).

Opracowanie podzielono na siedem rozdziałów. We wprowadzającym rozdziale pracy zajęto się tematami: charakteru spółki osobowej, członkostwa w niej z uwzględnieniem członkostwa *sensu largo* i *sensu stricte*, metod regulacji tej spółki w kodeksie spółek handlowych. W kolejnym rozdziale omówiono systemy prawa niemieckiego, *common law* na przykładzie prawa federalnego Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, a także system prawa francuskiego, w których funkcjonują rozwiązania częściowo zbieżne z instytucjami występującymi na gruncie kodeksu spółek handlowych. W rozdziale trzecim, będącym ostatnim z rozdziałów części wstępnej pracy, poddano analizie zasadę swobody umów w prawie osobowych spółek handlowych. Wnioski wyprowadzone w tej części pracy wykorzystano następnie przy omówieniu kodeksowych i pozakodeksowych sposobów wyjścia ze spółki.

W rozdziale czwartym w sposób kompleksowy omówiono instytucję wypowiedzenia umowy handlowej spółki osobowej. Wypowiedzenie umowy stanowi podstawową, najczęściej stosowaną instytucję opuszczenia jednostki organizacyjnej przez wspólnika, który nie chce uczestniczyć w spółce. Prawo to ma charakter prawokształtujący, jako że zmienia pozycję prawną wspólnika w spółce. Przyjęto, że prawo wspólnika do wyjścia ze spółki w ten sposób nie ma charakteru bezwzględne, gdyż podlega ograniczeniu ze względu na termin okresu wypowiedzenia oraz – w pewnym zakresie – związanie wspólnika ze spółką po jej opuszczeniu. Analizie poddano szereg szczegółowych zagadnień, w tym między innymi omówiono termin wypowiedzenia, w tym możliwość jego skrócenia i wydłużenia. Podano w wątpliwość możliwość wystąpienia ze spółki ze skutkiem natychmiastowym. Odniesiono się również do zagadnień określenia adresata oświadczenia o wypowiedzeniu, instytucji utrzymania spółki pomimo wypowiedzenia umowy przez wspólnika i jej znaczenia prawnego, rozliczenia się z występującym wspólnikiem, a także jego odpowiedzialności po wystąpieniu ze spółki.

W rozdziale V uwagę poświęcono instytucji przeniesienia ogółu praw i obowiązków w handlowej spółce osobowej. Również to prawo nie jest bezwzględne, a o jego ograniczeniu świadczy możliwość jego kształtowania przez pozostałych wspólników. W rozprawie przeanalizowano między innymi zagadnienie składu ogółu praw i obowiązków, instytucji prawnej będącej podstawą jego przenoszenia, a także zakazu rozszczepialności tego prawa. Oceniono ograniczenia przedmiotowe i podmiotowe w przeniesieniu praw i obowiązków. W końcu, poddano analizie procedurę rządzącą tym trybem, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości modyfikacji umownych procedury. Poruszono również kwestie znaczenia instytucji obrotu „członkostwem” w spółce dla natury prawnej handlowej spółki osobowej.

Rozdział VI rozprawy koncentruje się na omówieniu jedyne kodeksowego „przymusowego” wystąpienia ze spółki, jakim jest wyłączenie wspólnika w drodze orzeczenia sądu. Prawa tego nie można odebrać wspólnikom, co powoduje, że jest to prawo o charakterze bezwzględnym. W tym więc wypadku inicjatywa zmiany składu osobowego spółki spoczywa na pozostałych wspólnikach, którzy – działając łącznie – mają prawo wystąpienia z powództwem opartym na art. 63 KSH.

W pracy przyjęto, że *de lege* lata możliwe jest zawarcie pomiędzy wspólnikami porozumienia, na mocy którego dojdzie do zmiany osobowej w handlowej spółce osobowej. Porozumienie tego rodzaju przybiera formę zmiany umowy spółki dokonanej z udziałem wspólnika występującego. Wprowadzenie tego rodzaju instytucji do umowy spółki należy bowiem ocenić jako niesprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami, naturą stosunku

prawnego (stosunku spółki) oraz zasadami współżycia społecznego. W pracy ustalono również, że na gruncie handlowych spółek osobowych nie można kategorycznie przyjąć, że istnieje zasada *numerus clausus* sposobów wyjścia ze spółki.

Drugim „pozakodeksowym” sposobem wyjścia ze spółki jest wyłączenie wspólnika wolą wspólników opartą na odpowiedniej klauzuli umownej. Może ono przybrać różne formy. W konsekwencji rozważań przyjęto, że na gruncie aktualnego stanu prawnego dopuszczalne jest zastrzeżenie klauzuli, której konsekwencją jest przymusowe wyłączenie wspólnika ze spółki. Określono warunki skutecznego zastrzeżenia takiej klauzuli. W celu zabezpieczenia praw wszystkich uczestników obrotu postawiono jednak postulat *de lege ferenda* wprowadzenia do kodeksu spółek handlowych wspomnianej instytucji.

Tejesta Dzielu
Kraśń, 6.05.2022r

